

PER 2508 • นาฏกรรมสร้างสรรค์เพื่ออุตสาหกรรมการแสดง

กระบวนการสร้างสรรค์ นาฏกรรมเพื่ออุตสาหกรรมการแสดง

The Creative Choreography Process — จากแนวคิดสู่เวที

Introduction to Choreography

อาจารย์ ดร.มนัญชยา เพชรูจิ

สาขาวิชาศิลปการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นาฏกรรมสร้างสรรค์คืออะไร

นาฏกรรมสร้างสรรค์ (Creative Choreography) คือการออกแบบท่วงท่าลีลาการเคลื่อนไหวขึ้นใหม่ โดยผสมผสานองค์ความรู้ทางนาฏศิลป์เข้ากับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสื่อสารแนวคิด อารมณ์ และเรื่องราวผ่านร่างกายบนพื้นที่การแสดง

สิ่งที่ทำให้ต่างจากการรำตามแบบแผน คือการเปิดพื้นที่ให้ **ตีความ ทดลอง และออกแบบใหม่** ให้ผลงานตอบโจทย์บริบทและวัตถุประสงค์ของงานได้อย่างยืดหยุ่น

ทำไมต้อง “เพื่ออุตสาหกรรมการแสดง”

อุตสาหกรรมการแสดงในปัจจุบันขยายไปไกลกว่าเวทีดั้งเดิม สู่ งานอีเวนต์ การแสดงเชิงพาณิชย์ การแสดงทางวัฒนธรรม และสื่อดิจิทัล

ผู้สร้างสรรค์ยุคใหม่จึงต้องมีทั้ง **ความคิดสร้างสรรค์** และ **การจัดการพื้นฐาน** เข้าใจทิศทางและแนวโน้มของตลาด พร้อมวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค เพื่อสร้างผลงานที่นำไปใช้งานได้จริง และต่อยอดสู่การประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบของนาฏกรรมสร้างสรรค์

- 1 แนวคิดและแก่นเรื่อง** Concept & Theme
สารหลักที่ต้องการสื่อ เป็นหัวใจที่กำหนดทิศทางผลงานทั้งหมด
- 2 ลีลาการเคลื่อนไหว** Movement Vocabulary
คลังท่าและคุณภาพการเคลื่อนไหวที่ออกแบบให้เข้ากับแนวคิด
- 3 พื้นที่และการจัดวาง** Space & Composition
การใช้ทิศทาง ระดับ และรูปแบบการวางตัวผู้แสดงบนเวที
- 4 จังหวะและดนตรี** Rhythm & Music
ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวกับเสียง จังหวะ และอารมณ์เพลง
- 5 การออกแบบภาพรวม** Visual Design
เครื่องแต่งกาย แสง และฉาก ที่เสริมให้ผลงานเป็นเอกภาพ

กระบวนการสร้างสรรค์ 5 ขั้นตอน

เป็นกระบวนการที่ทำซ้ำและปรับปรุงได้ตลอด (Iterative Process — ย้อนกลับไปพัฒนาซ้ำได้ทุกขั้น)

ตั้งต้นจากแนวคิด สู่การวิเคราะห์โจทย์

ขั้นที่ 1 • CONCEPT

แรงบันดาลใจและแก่นเรื่อง

ค้นหาแรงบันดาลใจ กำหนด แก่นเรื่อง (theme) และ
วัตถุประสงค์ของการแสดงให้ชัดเจน ว่าต้องการสื่อสาร
อะไร กับใคร และเพื่ออะไร

ขั้นที่ 2 • ANALYSIS

วิเคราะห์ความต้องการ

วิเคราะห์ ผู้บริโภคและผู้ชม รวมถึงบริบทของงาน
งบประมาณ และพื้นที่แสดง (Consumer Needs Analysis)
เพื่อตั้งโจทย์การออกแบบให้ตรงเป้าหมาย

หัวใจของสองขั้นนี้: รู้ว่า “จะพูดอะไร” และ “พูดกับใคร” ก่อนเริ่มออกแบบทำ

ออกแบบลีลา และบูรณาการองค์ประกอบ

ขั้นที่ 3 • DESIGN

ทดลองและพัฒนาลีลา

ทดลองเคลื่อนไหวอย่างอิสระ (Improvisation) พัฒนา ทำ
หลัก (motif) แล้วร้อยเรียงเป็นท่อน จัดวางทิศทางและ
รูปแบบบนพื้นที่เวที

ขั้นที่ 4 • INTEGRATION

บูรณาการให้เป็นหนึ่ง

ประสาน ดนตรี เครื่องแต่งกาย แสง และฉาก เข้ากับลีลา
ให้ทุกองค์ประกอบส่งเสริมแก่นเรื่องเดียวกันอย่างมี
เอกภาพ

หัวใจของสองขั้นนี้: เปลี่ยนแนวคิดที่เป็นนามธรรม ให้กลายเป็นภาพและการเคลื่อนไหวที่จับต้องได้

ซ้อม ปรับแก้ และนำเสนอสู่เวที

- ✓ **ซ้อมและรับข้อเสนอแนะ** — ฝึกซ้อมจริง สังเกต และรับฟีดแบ็กเพื่อพัฒนา
- ✓ **ปรับแก้อย่างต่อเนื่อง** — แก้ไขทั้งลีลาและองค์ประกอบจนลงตัว (ย้อนกลับสู่ขั้นก่อนหน้าได้)
- ✓ **จัดการการแสดง** — วางแผนการผลิตและบริหารเวที (Production & Stage Management)
- ✓ **นำเสนอสู่ผู้ชมและตลาด** — เผยแพร่ผลงานอย่างมืออาชีพ พร้อมประเมินผลตอบรับ

ในรายวิชานี้ ชั้นนี้เชื่อมโยงกับ**โครงงานสร้างสรรค์ (Project-Based Learning)** ที่นักศึกษาลงมือจัดการแสดงจริง

ผลงานสร้างสรรค์ที่ดีเป็นอย่างไร

- ★ **ตอบโจทย์** — สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบริบทของตลาดงานแสดง
- ★ **สร้างสรรค์** — มีความคิดใหม่และความเป็นนวัตกรรมในการออกแบบ
- ★ **มีคุณภาพ** — การแสดงประณีต น่าเชื่อถือ และนำไปใช้งานได้จริง
- ★ **มีอาชีพ** — ทำงานเป็นทีมและนำเสนอผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ★ **มีจรรยาบรรณ** — รับผิดชอบและเคารพจรรยาบรรณวิชาชีพการแสดง

จากแนวคิด สู่วาท

การสร้างสรรค์นาฏกรรมเพื่ออุตสาหกรรม คือการเดินทางจาก แนวคิด → วิเคราะห์ → ออกแบบ →
บูรณาการ → นำเสนอ โดยผสานความคิดสร้างสรรค์เข้ากับความเข้าใจในตลาด เพื่อสร้างผลงานที่งดงาม
และใช้งานได้จริง

คำถามชวนคิด

หากได้รับโจทย์ให้ออกแบบการแสดงเปิดตัวสินค้าแบรนด์หนึ่ง
คุณจะเริ่มจากขั้นใด และจะวิเคราะห์ความต้องการของผู้ชมอย่างไร?